

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2006/47
Karar Sayısı : 2008/144
Karar Günü : 18.9.2008
R.G. Tarih-Sayı :30.12.2008-27096

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Bakırköy 1. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 10.7.2003 günlü, 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 34. maddesinin son fıkrasında yer alan "...gümrük idaresince..." ibaresinin, Anayasa'nın 2., 10., 11. ve 36. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 34. maddesi uyarınca yapılan önödeme ihtarına uymayan sanık hakkında açılan davada, itiraz konusu ibarenin Anayasa'ya aykırı olduğu savını ciddi bulan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun, iptali istenen ibarenin bulunduğu son fıkrayı da içeren 34. maddesi şöyledir:

"Madde 34- Bu Kanunda hürriyeti bağlayıcı ceza öngörülenler haricindeki suçları işleyenler, ilgili maddelerde belirtilen para cezalarının asgari haddini, soruşturma giderleri ile birlikte Cumhuriyet savcılığınca yapılacak tebligat tarihinden itibaren on gün içinde ödeyeceğini yazılı olarak bildirdiği ve otuz gün içinde merciiine ödediği takdirde hakkında kamu davası açılmaz.

Cumhuriyet savcılığı tarafından yapılacak tebligat ile ödenecek miktar, ödeme süresi, belirlenen tutarın belirtilen süre içinde ödenmesi halinde kamu davasının açılmayacağı, ödemede bulunmaması halinde kamu davasının açılacağı sanığa bildirilir.

Kaçakçılık suçunun 16 ncı maddede sayılan kişiler tarafından veya bunların katılımı ile işlenmesi halinde bu madde hükümleri uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasında para cezasına esas alınacak değer, ***gümrük idaresince*** belirlenen değerdir."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2., 10., 11. ve 36. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İÇTüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, Cafer ŞAT, A. Necmi ÖZLER, Ali GÜZEL, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılımlarıyla 4.4.2006 günü yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu ibare, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1- Ön Sorun

27.7.2004 tarihli iddianamede, ticari mahiyet ve miktardaki eşyayı gümrük işlemine tabi tutmaksızın yurda sokmak isterken yakalanan sanık, 4926 sayılı Yasa'nın 13. maddesinin üçüncü fıkrasını ihlal etmekle suçlanmış ve yapılan önödeme ihtarına uymaması nedeniyle aynı yasanın 4/d-1, 4/3, 4/4 ve 34. maddeleri gereğince cezalandırılması amacıyla hakkında kamu davası açılmıştır. 13. madde "yolcular tarafından işlenen suçlar" başlığı altında dört fıkra halinde düzenlenmiştir. Yaptırımı ise 4. maddenin (d) bendinde eşyanın gümrüklenmiş değerinin üç katından az, altı katından fazla olmamak üzere ağır para cezası olarak öngörülmüştür. Ancak itiraz konusu ibarenin yer aldığı 4926 sayılı Yasa, 31.3.2007 günlü, 26479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 21.03.2007 tarihli 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 25. maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Yeni yasada ise benzer düzenlemeye "yolcu beraberinde getirilen kaçak eşya" başlığı altında 6. maddede yer verilmiştir. Sanığın eylemine uyan 6. maddenin son fıkrasının yaptırımı ise 3. maddenin birinci fıkrasında bir yıldan beş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası olarak belirlenmiştir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 7. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur" biçimindeki kural uyarınca, bakılmakta olan davada yürürlükten kalkan 4926 sayılı Yasa'nın failin lehine olduğu açıktır. Bu nedenle, itiraz konusu kuralın bakılmakta olan davada uygulanacak olma özelliğini koruduğu anlaşıldığından itirazın incelenmesi gerekmiştir.

2- Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuru kararında, gümrük idaresinin kanun gereği henüz kamu davası açılmadan önce katılan sıfatını alarak davanın tarafı haline geldiği, şüpheliye cumhuriyet savcılığı tarafından davanın tarafı konumundaki gümrük idaresince belirlenen değer üzerinden önödeme tebliği yapıldığı, ayrıca kaçak veya kaçak şüphesi ile eşya yakalanması halinde muhbir veya el koyanlara, yakalanan kaçak eşyaların gümrüklenmiş değeri üzerinden ikramiye ödenmesinin Anayasada yer alan hukuk devleti ve eşitlik ilkeleri ile hak arama özgürlüğüne aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Anayasa'nın 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti, "laik ve sosyal bir hukuk devleti" olarak nitelendirilmiştir. Hukuk devleti her eylem ve işlemi hukuka uygun, insan haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayıp yargı denetimine açık olan, yasaların üstünde yasa koyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri ve Anayasa bulunduğu bilincinde olan devlettir.

4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 34. maddesi, Yasa'da yaptırım para cezası olarak öngörülen eylemleri işleyenlerin, kanunda belirlenen para cezasının asgari haddi ile soruşturma giderlerinin tamamını, Cumhuriyet Savcılığınca yapılacak tebligat tarihinden itibaren on gün içinde ödeyeceğini yazılı olarak bildirmesi veya otuz gün içinde ödemesi halinde hakkında kamu davası açılmayacağını belirten bir kuraldır.

İtiraz konusu ibarenin geçtiği son fıkrasında ise "bu maddenin uygulanmasında para cezasına esas alınacak değer, **gümrük idaresince** belirlenen değerdir" kuralı yer almaktadır.

Ayrıca aynı Yasa'nın 35. maddesinde, kaçak veya kaçak şüphesi ile yakalanan eşyalardan dolayı muhbir ve el koyanlara ikramiye ödeneceği, ödenecek ikramiyenin belirlenmesinde kaçak eşyanın CIF değerinin esas alınacağı vurgulanmıştır.

Yasakoyucu bazı suçlarda suçun failini, yargılamanın ve ceza alması durumunda cezaevlerinin olumsuz koşullarından korumak, aynı zamanda mahkemelerin iş yükünü hafifletmek ve yargılama giderlerini azaltmak amacıyla önödeme ve benzeri düzenlemeler yapabilir. Ayrıca bu düzenlemelerle güttüğü amacı gerçekleştirmek için maddi gerçeğin araştırıldığı mahkeme aşamasında uygulanan yargılama usulü yöntemlerinden farklı bazı yöntemler de belirleyebilir. Ancak yasakoyucu bu yöndeki takdir hakkını kullanırken hukuk devleti ilkesine uygun olarak adaletli bir hukuk düzeni kurmak ve idarenin keyfiliğine yol açacak düzenlemelerden kaçınmak zorundadır.

Bu nedenle, uyuşmazlığın tarafı olan müdahil gümrük idaresinin belirlediği CIF değer, hem yakalama eylemine katılanlara ödenecek ikramiyenin, hem de şüpheliye yapılacak önödeme tebligatındaki miktarın belirlenmesinde esas alınması hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle itiraz konusu ibare, Anayasa'nın 2. maddesine aykırıdır, iptali gerekir.

Fettah OTO ve Zehra Ayla PERKTAŞ bu görüşe katılmamıştır.

Kural iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 10. maddesi yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

İtiraz konusu ibarenin Anayasa'nın 11. ve 36. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

VI- SONUÇ

Esas Sayısı : 2006/47
Karar Sayısı : 2008/144

10.7.2003 günlü, 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 34. maddesinin son fıkrasında yer alan "... gümrük idaresince ..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Fettah OTO ile Zehra Ayla PERKTAŞ'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 18.9.2008 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Haşim KILIÇ	Osman Alifeyyaz PAKSÜT	Sacit ADALI

Üye	Üye	Üye
Fulya KANTARCIOĞLU	Cafer ŞAT	A. Necmi ÖZLER

Üye	Üye	Üye
Ali GÜZEL	Fettah OTO	Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye	Üye
Serruh KALELİ	Zehra Ayla PERKTAŞ